СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 207. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 5 вересня, 1934.

VOL. XLII. No. 207. Jersey City, N. J., Wednesday, September 5, 1934. THREE CENTS.

ДРУГИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК. — В авдиторії місцевого Інтернаціонального Інституту відбувався 1-го й 2-го вересня Другий Конгрес Української Молоді в Америці.

На цей конгрес, скликаний Лігою Української Молоді Північної Америки, зібралося майже сто делегаток і делегатів з усіх українських кольоній Америки. Замітно було, що між учасниками Конгресу було багато осіб з дальших стейтів, Илинойс, Айова та Минесота.

Конгрес відкрив у суботу, в 11-тій годині рано, предсідник Ліги, гр. Степан Шумейко. До президії Конгресу вибрано: гр. Володимира Семенину як голову, а панну Р. Бенце й гр. Теодора Луціва як секретарів.

По уконститууванню Конгресу й виборі відповідних комісій Конгрес привитали представники ріжних організацій. Промовляли: гр. Микола Мурашко від Українського Народного Союза; д-р Лука Мишуга від редакції „Свободи"; Омелян Ревюк від „Обєднання"; гр. Григорій Герман (по англійськи) від ОДВУ й Молодих Націоналістів; гр. Василь Авраменко від Українських Танцюристів Фільмової Студії; гр. Евген Скоцко від місцевої організації націоналістів; гр. Роман Придаткевич від Любителів Української Музики; гр. Рудий від „Чорноморської Січи"; та пані Кметь від Союза Українок в Америці (по англійськи). Прочитано довгу низку привітів, писемних і телеграфічних. На пополудневім засіданню зложили привіти: пані Ковл (по англійськи) в імени Міжнародного Інституту, гр. Мирослав Січинський від Українського Робітничого Союза та гр. Ярослав Чиж (по англійськи) від редакції „Народної Волі". Головну частину Конгресу становили відповідно приготовані реферати на ріжні життєві питання для української молоді в Америці та дискусія над ними. Такі реферати прочитали: гр. Семенина про відношення української молоді в Америці до української літератури; гр. Луців про ролю українського студента в Америці; панна Марія Гембаль на тему: Українці чи Американці? панна Олеськів про вплив української молоді на українську справу; гр. В. Буката про практичне розвязування своїх проблем молоддю; гр. Пізнак про вагу характеру для політичних досягнень; гр. Ярема про ведення організацій; гр. Яремко про участь у спортовім життю як спосіб розголосу для української справи; гр. Гаврилко про відношення української молоді в Америці до краю її батьків.

Референти читали всі, з винятком гр. Луціва, по англійськи. Дебати велися переважно по англійськи.

Кожний реферат викликав оживлену дискусію, в котрій брали звичайно участь багато учасників конгресу. Не дивлячися на це, наради велися спокійно, річево й без особистих нападів.

По вичерпанню рефератів і дискусії над ними Конгрес вислухав звіти уступаючих урядників, перевів над ними дискусію та уділив уступаючому урядови вотум довіря. До нового уряду Ліги Української Молоді Північної Америки вибрано: гр. Степана Шумейка як предсідника, гр. Анастасію Олеськів як заступницю предсідника, гр. В. Букату як секретаря, а гр. Степана Данилишина як касієра. Для ведення газетної пропаганди для Ліги вибрано пресову комісію, до котрої ввійшли: гр. В. Семенина, гр. В. Буката й панна Семенків.

Ухвалено низку резолюцій, поданих референтами, а зредагованих резолюційною комісією. Між іншими ухвалено резолюцію проти голодової політики московського уряду на Україні.

Конгрес закінчено в неділю, в 6-тій годині вечором, відспіванням „Ще не вмерла Україна" і „Не пора" та американського гимну. Після сесій Конгресу відбувалися ріжні товариські забави, обіди, чаї та прогульки. По закінченню Конгресу відбувся баль. На коридорі перед салею нарад Конгресу влаштовано заходом „Союза Українок в Америці" виставу української народньої штуки.

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО В СТЕМФОРДІ.

СТЕМФОРД (Конетикот). — На свято річниці Української Католицької Вищої Школи в Стемфорді в неділю 2 вересня, зібралося коло тисячу людей.

По архиєрейській Службі Божій влаштовано у великій салі Стемфорд Гайскул цікаву виставу, що зображала в живих образах бувальщину української іміграції в Америці. Сцени, в котрих брало участь велике число осіб, робили глибоке вражіння.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК У ТКАЛЬНЯХ ПОЧАВСЯ.

ВАШИНГТОН. — Юнія ткальняних робітників заявляє, що на 800,000 робітників ткалень у полудневих стейтах 100,000 робітників уже вийшли на страйк, а других 100,000 вийде протягом тижня. У ткальнях Нової Англії, де є коло 300,000 робітників, не роблено через День Праці, але донесення до юнії запевняють, що на страйк вийде що найменше 50 процентів. Як звичайно, підприємці кажуть, що це прості перехвалки та що страйк зовсім не має такої популярности.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЕКСПЕРИМЕНТИ.

Як відомо, большевики мають велике замилування до всяких чудернацьких експериментів. І так недавно тому в Туркестані пробували вони викликати штучний дощ. Насамперед витворено величезні маси водної пари, які при помочі електрики опісля скроплено. Совітські часописи твердять, що експеримент удався, але коштував стільки, що не варто його повторяти.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЄДИНОНЕДІЛИМЦІ.

Харківська газета „Вісти" (ч. 146, з 27 червня 1934 року) друкує привіт київської міської ради, адресований до Кагановича в Москву, з нагоди перенесення столиці радянської України з Харкова до Києва, в якому читаємо таке: „Перенесення столиці радянської України буде початком нового етапу могутньої соціялістичної індустріялізації України, дальшого зміцнення радянської України, як неподільної складової частини великого, могутнього і непереможного радянського Союзу". (Українтаг).

ПРАВЛІННЯ СПІЛКИ.

Зїзд радянських письменників України вибрав правління спілки письменників у такому складі: Головко, Городський, Гофштейн, Кириленко, Коваленко, Копиленко, Корнійчук, Коцюба, Кулик, Іван Ле, Микитенко, Мілев, Панч, Первомайський, Смолич, Тичина, Усенко, Фефер і Щупак.

Пленум спілки в свою чергу вибрав президію правління, в яку увійшли: І. Кулик, (голова), Микитенко, (перший заступник голови), Панч, (другий заступник), Кириленко (відповідальний секретар) і Копиленко. (Українтаг).

СМЕРТЬ РЕКОРДОВЦЯ.

У Берліні помер у 60 році життя рекордовий курець Франк. За своє життя викурив він 564,000 цигар. Він курив цілий день, а коли будився в ночі, зараз починав курити й не переставав, аж цигару випалив до кінця. При всяких змаганнях здобував Франк постійно першу нагороду.

ВІДКОПАЛИ СВЯТИНЮ ГЕРИ.

Проф. Маторі відкопав недалеко Неаполю прастару святиню грецької богині Гери. В руїнах знайшли римську фризу з прегарними плоскорізьбами та збірку дорогоцінних статуй. Ці знахідки викликують велике зацікавлення серед учених.

ХТО ПІМСТИТЬ МУЧЕНИКІВ?

Французькі газети приносять криваву статистику вбитих і замучених большевиками в радянськім Союзі. На основі цеї статистики згинули: 28 єпископів і архиєпископів, 6,775 священиків, 6,575 учителів, 8,800 лікарів, 54,850 офіцирів, 12,850 урядовців, 355,520 умових робітників, 11,633 робітників і селян, а 10 мілїонів померли з голоду. Страти світової війни супроти цих цифр — дрібниця. А світове сумління таке чуле, як комусь ярмурка впаде з голови, мовчить і касонізує вбивників, даючи їм навіть місце в Союзі Націй.

КАМПАНІЯ ПРОТИ „НОВОГО РОЗДІЛУ".

Відомий филаделфійський тижневик „Сатердей Івнінг Пост" помістив у своїм останнім випуску статтю бувшого американського президента Герберта Гувера, вимірену проти „Нового Розділу", себто політики президента Рузвелта. Гувер пробує доказати, що „Новий Розділ" грозить нарушенням свободи американських горожан, бо віддає урядови владу рішати про справи, котрі повинні би належати до свобідного вирішення громадян.

СТАЛЕВІ ДОРОГИ.

У Німеччині випробували недавно нову конструкцію сталевих доріг. Є це великі сталеві рушти (6 метрів довгі та 1 м. широкі), які лучать зі собою і так кладуть на дорогу. Вільні місця між сталевими прутами виповнюють відповідним матеріялом (асфальтом, тощо).

Найважнішою прикметою цих сталевих доріг є те, що вони не потребують відповідної підбудови, як інші дороги. Тимсамим надаються вони дуже добре для воєнних цілей (коли швидко треба побудувати нову дорогу в якімнебудь місці) та підчас природних катастроф (нпр. повени). Сталеві дороги будують дуже швидко (1 метер 5 хвилин) тому, що сталеві рушти фабрики виробляють заздалегідь (нпр. зимою), а літом їх тільки складають і виповнюють.

ПРИГОДИ СТАРЦЯ.

В Англії 80-літнього старця Вотсона переїхало авто. Його в каритці ратункового поготівля відвезли до шпиталю, але по приїзді на місце показалося, що каритка порожня. Думаючи, що їде автобусом, старець вискочив на вулицю. І внаслідок катастрофи стратив память і довший час безцільно блукав по місті. Вкінці запримітив це один поліцай і відпровадив Вотсона до шпиталю. Під дбайливою опікою лікарів він очуняв.

ПРЕМІЯ ЗА ТРІЙНЯКІВ.

До одного англійського товариства обезпечень звернувся урядовець Джеймс Пур з запитом, чи не міг би обезпечитися від трійняків. Його жінка вже раз привила трійняків на світ і боячись, щоб це не повторилося, постановив він притім цього обезпичитися. По деякій надумі товариство обезпечень згодилося на пропозицію Джеймса Пура. Тепер показалося, що його сподівання були слушні: його родина знов побільшилася на три особі й згідно з умовою дістав він від асекураційного товариства 200,000 фунтів стерлінгів.

НАЙМЕНШИЙ ФОТОГРАФІЧНИЙ АПАРАТ.

Одна фірма в Вірмінгем почала фабрикацію найменшого фотографічного апарату на світі. Він є великий 2 і пів цм. кубічного. Хоч який він малий, роблені ним знимки є дуже гострі й добре надаються до побільшування. Згадана фірма почала фабрикувати цей апарат масово й по зниженних цінах, так, що гасло „у кожного свій власний кишеньковий апарат" незадовго вже буде здійснене.

ПЕТЛЮРІВЩИНА НА УКРАЇНІ.

В газеті „Вісти" (ч. 147, з 28 червня 1934 року) надрукована стаття Г. Петровського: „Зїзди голів сільрад", у якій цей всеукраїнський староста між іншим пише: „Треба сказати, що на Правобережі дуже активно орудував клясовий ворог, куркуль. Тут зокрема дали себе взнаки рижні недобитки націоналістичної контрреволюції петлюрівських банд. Рештки цих недобитків, здихаючи, пробують ще шкодити, пакостити. Вони намагаються прикладати свої останні сили, щоби підірвати соціялістичне будівництво, колгоспи. Ось чому ще з більшою силою партійні й радянські організації, ввесь актив села повинні дати рішучу відсіч усім недобиткам клясового ворога, його агентам".

Очевидячки, цих „недобитків" дуже багато, коли для відсічі потрібна мобілізація не лише всього партійного апарату, всіх радянських організацій, але навіть усього активу села.

Чому це така паніка перед „недобитками", а особливо після того, як уся націоналістична петлюрівщина уже знищена (так принаймні запевняють Постишеви, Косьори, Попови та інші комуністичні достойники)?

Та тому, що „петлюрівщина" на Україні жиє і буде жити. (Українтаг).

ПОЛЕВІ ЧИ ЛЮБОВНІ ВПРАВИ?

„Курієр Львовскі" повідомляє, що в Тлустому заходами Зихової створили спільну „світлицю" для „Стшельца", щоби вдержався дівочий „Стшелец". Та замісць державного виховання робили там „любовні" вправи. Що дня до 1. год. вночі відбувалися т. зв. товариські забави, тому дівочий „Стшелец" розвязали.

БОГИ ЖДУТЬ КРОВИ.

В полудневій Індії шаліє від кількох місяців пошесть чорної віспи. Вже згинули тисячі людей, а майже нема незаражених цією страшною хоробою. Внаслідок пошести огорнула край хвиля релігійного божевілля й фанатизму. Жерці оголосили, що богиня віспи є загнівана й треба її переблагати. Тому в місцевості Ельоре приготовляється величезне релігійне свято, підчас якого мають зарізати 20,000 жертовних звірят. З усіх сторін Індії тягнеться нескінчена юрба, яка вірить, що напившися крови, позбудеться недуги. Досі не вдалось Англійцям повстримати напору прочан, які й так є обурені, бо кажуть, що давніше, коли складали людські жертви, богиня віспи ніколи так на своїх вірних не гнівалася.

НАЙБІЛЬША БОЧКА.

Над Реном, у місцевості Діркгейм, будують тепер найбільшу бочку світа. Її містота 1,700,000 літрів, промір має у найширшім місці 13 і пів м., а висока вона 15 м. На будову цеї бочки зужито 150 кубічних м. дубового дерева. Цікаво, що ця бочка не має бути посудою на вино чи інші рідини, але ресторанною. У цім оригінальнім ресторані знайдуть місце 400 людей.

МОСКВА ЗАЯВИЛА ЯПОНІЇ ПРОТЕСТ ПРОТИ КАТУВАННЯ АРЕШТОВАНИХ

АРЕШТОВАНІ РАДЯНСЬКІ ГОРОЖАНИ В МАНЧУКУ СВІДЧАТЬ ПРО КАТУВАННЯ ЇХ ЯПОНЦЯМИ.

МОСКВА (СССР). — Заступник комісара справ закордонних, Стомяков, зложив протест в імені радянського уряду японському послови в Москві проти катування радянських горожан, яких арештовано в Манчуку. Радянська преса говорить, що від багатьох арештованих отримано свідчення про катування їх Японцями та поліцією. Притім преса не робить ніяких коментарів.

Радянська преса заявляє, що відомости чужої преси про те, що нібито Японці заробонили перевозити по Східньо-Китайській залізниці російські воєнні припаси не правдиві. Газети твердять, що Росія по тій залізниці не робила військових перевозів, а тому не було що забороняти. Натомісць газети кажуть, що Японці та уряд Манчука використовують залізницю для військових перевозів.

ЯПОНСЬКІ ВОЄННІ ОСТОЇ БІЛЯ АЛЯСКИ.

ТОКІО (Японія). — Японська преса повідомляє, що у відповідь на влаштування воєнно-летничих стоянок Злученими Державами на Алеутських островах Японія побудує свої воєнно-летничі стоянки на Гокайдо та на Курильських островах.

Ці стоянки будуть загрозою для Аляски та для американських Алеутських островів. Такі японські остої будуть знаходитися всього 650 миль від Аляски.

ПОЛЬЩА НЕЗАДОВОЛЕНА З ФРАНЦІЇ.

ВАРШАВА (Польща). — Польська преса Пілсудського та міністра справ закордонних Бека містить низку статей з нападами на Францію. Преса заявляє, що Польща не повинна тягнутися в хвості Франції та робити все те, що Франція хоче, або що корисне лише для Франції.

Особливо преса критикує угоду, яку підписали Латвія, Естонія та Литва не лише в справах торговельно-економічних, але й політичних. Польща вважає, що це рішучий крок до приєднання прибалтійських держав до французько-російської згоди. Крім того вони тепер усі разом будуть виступати проти володіння Польщею Вильною.

АРЕШТИ КОМУНІСТІВ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Поліція розігнала комуністичні збори, що нелегально відбувалися в трох місцях Відня. Притім арештовано 120 учасників цих зборів.

Канцлер Шушніґ виголосив промову, в якій заявив, що він готовий звільнити з вязниць та концентраційних таборів більшість політичних арештованих, коли вони дадуть обіцянку не виступати активно проти уряду. Міністер пропаганди говорить, що тепер ще годі думати про поворот Габсбургів на австрійський престол.

ПРЕДСТАВНИКИ АРМІЇ НА ПАРТІЙНОМУ ЗЇЗДІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Перший раз на зїзді партії націонал-соціялістів будуть представники армії й фльоти. Голова партії, Гітлер, є одночасно й головним комендантом усіх узброєних сил Німеччини. Гоноровими гістьми на зїзді будуть воєнний міністер, ґенерал Бльомберг та начальник воєнної фльоти, адмірал Редер.

По закінченню партійного зїзду в Нірембергу відбудуться маневри націонал-соціялістичних відділів та частин реґулярної армії. На зїзді виступить Гітлер зі своєю програмовою промовою.

ДОМАГАЄТЬСЯ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОЛІЦІЇ В САРІ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Ґенеральний секретар Ліги Націй розіслав усім державам, членам Ліги Націй, приватне побажання предсідника виконавчого комітету Ліги Націй про те, щоб делеґати на пленарне засідання Ліги Націй підтримали прохання комісії Ліги Націй у Сарі про збільшення там поліції. В тому побажанню говориться, що задоволення прохання тої комісії про збільшення на 2,000 поліцаїв є одинокою можливістю забезпечити спокій і лад у Сарі не лише в часі плебісциту, але й перед ним.

Як відомо, плебісцит має відбутися 13 січня для вирішення приналежности Сари.

НА ШЛЯХУ ДО ЛІЧЕННЯ РАКА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Д-р Вільгельм фон Бремер, відомий на цілий світ дослідник крови, заявив, що він стоїть на певному шляху до винаходу ліку на хворобу рака. Він запевняє, що мікроби, які приносять цю хворобу, пристають у крові до червоних кровних тілець.

Д-р фон Бремер каже, що він уже дістав чисту культуру отих розсадників рака й тепер буде працювати далі над винаходом чинника, що вбиватиме їх, не руйнуючи людського тіла.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕОДНАКОВОЮ МІРКОЮ

Англійське робітництво проголосило війну фашизмови. Ґенеральна рада Конґресу Британійських Промислових Робітничих Юній видала манiфест до всього зорганізованого робітництва Британії з закликом боротися всіми можливими засобами проти фашистівського та націонал-соціялістичного руху.

В своєму манiфесті ґенеральна рада говорить: „Народжені в повоєнних часах розчаровань і безнадійности, фашистівська партія в Італії та націонал-соціялістична в Німеччині вжили всієї своєї сили для знищення інших партій. Вбивства, тортури та увязнення стали їх зброєю. Вони наповнили цілий світ страхіттями їх ділань. Сконцентрована державна влада в руках лідерів партії вимушує суворий послух їм від кожного горожанина. Фашизм не приніс нічого крім гнету та страждання. Інтереси робітничого руху вимагають, щоби фашизм знищено скрізь і назавжди."

Далі відозва закликає всі робітничі орґанізації до безпощадної боротьби з цим проявом диктатури, який нищить свободу й демократію.

Отак поставилося англійське зорганізоване робітництво до фашизму й націонал-соціялізму. Та інше становище воно займало й займає супроти комунізму. Правда, воно декляративно бореться з комунізмом, але й то лише в своїх власних організаціях і почасти на теренах діяльности тих організацій. Та й за осуд фашистівської й гітлерівської диктатури й за поклик на боротьбу з ними воно взялося лише тоді, коли побачило в себе дома реальну загрозу поширення фашизму.

Коли кривавий большевицький терор шалів у Росії, коли большевицька диктатура нищила найменші прояви свобідного чи демократичного життя, коли вона десятками тисяч розстрілювала людей усіх станів і разом з тим робітників і селян, тоді англійське робітництво не мовчало, а навпаки, заявило „Руки геть від Росії!"—бо, мовляв, там панують соціялісти й переводять великий соціялістичний експеримент. Приблизно на тому й досі стоять англійські робітничі організації.

Англійське робітництво не кликало до боротьби з диктатурами так довго, поки те, що робилося в Росії й що перекинулося в інші держави під назвою фашизму, націонал-соціялізму й т. п., не зачіпало англійського робітництва. Фашизм почав ширитися в Англії й став уже реальною загрозою англійському робітництву, й воно розпочало боротьбу з ним.

Українське робітництво має памятати й знати, що коли воно само собі не поможе, то ніхто не пособить йому в боротьбі за кращу долю. Кожен дбає лише про себе, а говорить про міжнародню солідарність тоді, коли лише йому треба.

Е. Онацький.

ІЛЮЗІЇ

(Із мого римського щоденника).

В соняшний літній день найбільшою радістю для мене є лежати в зеленій траві й дивитися проміж мережево листя й галузок у високе небо. Листя ледви тріпочеться. Тихо. Все ніби спить, або прислухується. Але там угорі, видно, буяє превередливий вітер, жене поперед себе отари біленьких хмарок, бавиться ними, вирізблює їх на свій смак і вподобання: з одної зробить великого лебедя з довгою вигнутою шиєю, з другої — баского коня, з третьої — ніби велику жінку. Ціле небо ніби одна студія химерного мистця, що безнастанно творить і сам же руйнує. Ось він повідривав уже крила в лебедя, знівечив коня не до пізнання, а з жінки зробив потворного верблюда.

Дарма! Люблю вдивлятися в ту гру й відгадувати зміст безнастанної творчости, в котрій я сам своєю уявою приймаю чи не найактивнішу участь.

Я знаю, що колиб тут коло мене лежав хтось інший, з більш „реальним" наставленням, і дивився отак, як і я, в оте небо з біленькими хмарками, то не побачив би він там ні коня, ні жінки, ні навіть верблюда. Все те, сказав би мені, є лише мої особисті ілюзії. Гра моєї власної уяви.

Але що мені до того! Що мені з того, що хтось інший не бачить, коли я бачу, й коли з того бачення моє життя робиться повнішим, цікавішим, привабливішим. Хіба я боюся слів?! І хто сказав, що оте „реальне наставлення" не є гірша ілюзія, як моя; такасамо порожня, але гірша, бо безбарвна й монотонна, темна й мертва, без іскорки життя?!

Сьогодня прийшла до мене дівчина, яка мала раніше свої власні ілюзії. Гарніша від досвітнього світла була тоді душа її, бо ілюзія вічної любови сповнювала до краю її серце й переливалася в радісний сміх, у цікавість до життя, в бажання допомогти й пірвати зі собою в світле царство надій і сподівання.

Але існують люди, які не можуть стерпіти, щоби хтось жив ілюзіями. Вони мусять відкрити правду. Біїтеся людей, що мають цю жорстоку пристрасть до правди, бо вони є катами життя. Бо їхня „правда" є найгірша ілюзія! Життя жиє з віри, й хто вбиває віру, вбиває життя.

Дівчина гірко скаржилася: „Навіщо, навіщо відняли в мене мої золоті сни? Навіщо мене так рано збудили? Я так тяжко плакала, що всі мої добрі сльози скінчилися, й душа моя нині — ніби висхла криниця, порожня й темна. Ніякий промінь життя в ній більше не відблискує. Мені байдуже! Мені до всього байдуже"...

Бідна дівчино! В тебе відняли твою золоту казку, але ти знайдеш другу. Ти мусиш знайти. Але для цього жени від себе отих гіен, що не знають світа живого життя. Шукай ілюзій! Творі! Лише великі ілюзії є плідні. Лиш ілюзії залишають по собі сліди великої творчости. Хіба піраміди Єгипту, найбільші памятки людського духа, що пережили тисячеліття, не є плодом ілюзії Єгиптян, що вірили на свій спосіб у посторонній світ? А чарівні ґотичні катедри містичного середньовіча, що жило самими ілюзіями, воювало за гріб Господній та змагалося на лицарських турнірах за честь своїх дам серця.

Та зрештою ціле життя... Хібаж не ілюзії оті веселі голоси дітей, що бавляться під деревами? Оті райдужні барви цвітів, що встелюють землю багатими килимами? Отой спів водограїв, оті згуки далекої музики, оті проміні сонця, що просіваються проміж галуззя? Ота розкіш дерев, ота блакить небесної бані, що її — на протязі тисячеліть — уважали за твердий хрустальний небозвід?... Все те — сама ілюзія! Всі ті прегарні речі існують лише в нашій уяві, яка витворює барви, згуки й світло зі стику хвиль безбарвного й безгучного етеру, що котяться через безконечний простір, з нервами вуха й ока. Досить лиш ушкодити ті нерви, і всі барви і згуки зникають.

Для сліпого не існує царство барв. І для глухого не існує царство згуків. І колиб всі люди були сліпі й глухі, вони навіть не підозрівалиб можливости існування її краси. Зрештою відомо, що є люди, які хоч і добре бачать, та всеж не розріжняють деяких кольорів; але хиба не є в кольорах, а в них самих. Їх творчий світ є бідніший. Існує таксамо багато людей, які є глухі й сліпі щодо царства духа. Воно для них є лише порожнею; вони не можуть бачити, ні чути. І вони намагаються знищити в інших цю здатність бачити й чути. Горе й трагедія для мистця кольорів у царстві сліпих! Горе й трагедія для музика в царстві глухих! Горе й трагедія для людини духа в царстві „реалістів", що не знають ілюзії!

ОСАМІТНЕНА НІМЕЧЧИНА

Загранична політика Німеччини після приходу до влади Адольфа Гітлера пішла кількома шляхами. Передовсім Гітлер хотів здійснити ідеал соборности німецького народу в одній державі. Для того Гітлер намагався прилучити до Німеччини Австрію, Данціґський коридор та не хован своїх намірів приєднати до „третього цісарства" інші землі, заселені Німцями. Друга лінія німецької закордонної політики прямувала до поширення „місця" для німецького народу на Сході, коштом „менше вартних народів". Ці ідеї вельми часто ширив у Німеччині співробітник Гітлера Розенберґ.

Рік гітлерівської диктатури в Німеччині показав, що одна річ є бажання, а інша річ є можність. Найсильніші бажання й воля можуть зустрінутися з непереможними перешкодами. Так сталося з німецькою закордонною політикою. Крок за кроком Гітлер мусів відступати від своєї програми в заграничній політиці. Початком відступу був пакт неагресії з Польщею. Гітлерови здавалося лекшим прилучити наперед Австрію до Німеччини. Цілий рік не давали прихильники Гітлера спокою австрійській владі. Боротьба гітлерівців за злуку Австрії з Німеччиною досягнула найвищої точки повстанням 25 липня, коли згинув голова австрійського уряду, Дольфус.

Одначе після повстання австрійських націонал-соціялістів проти злуки Австрії з Німеччиною рішучо виступили всі великі европейські держави і в першій мірі фашистівська Італія. Гітлер мусів відступити перед загрозою війни з европейською коаліцією за австрійську спадщину по Габсбурґах. Німецький уряд переклав відповідальність за гітлерівське повстання в Австрії на самих австрійських націонал-соціялістів. Провідників австрійських націонал-соціялістів у Німеччині заарештовано, австрійську військову націонал-соціялістичну організацію, що мала в Німеччині біля 15,000 членів, розвязано. Гітлер мусів скласти заяви про свою миролюбність та про невмішування Німеччини до австрійських справ.

Відступ Німеччини в австрійській справі був безперечним успіхом італійсько-французького єдиного фронту супроти німецької соборности. Але Французька політика намагається накинути Гітлеровому урядови ще одну петлю на шию і на Сході. Франція виступила з проєктом „східнього пакту", якийби мали підписати балтійські держави, Німеччина, Польща, Росія і Франція. Цим пактом булиб загарантовані зокрема границі совітської держави на випадок війни Росії з Японією на Далекім Сході.

Німецький уряд рішучо противиться підписувати „східній пакт", бо це була би повна капітуляція перед Францією та її союзниками. Навіть Англія, після недавних кривавих подій у Німеччині та в Австрії, поставилася ворожо до цілої німецької політики. В одному з найбільших німецьких щоденників, „Берлінер Таґеблят", з 14. серпня 1934 р. вміщений допис кореспондента цього часопису з Лондону:

„По двацятьох роках після вибуху світової війни Англія знов зорієнтувалася проти нас і стала на боці Франції".

Склалося парадоксальне положення: Німеччина, після невдач своїх у заграничній політиці, має єдину „приятельку" — Польщу! Польські дипльомати бороздять Франції в її політиці щодо „східнього пакту" і підпирають Німеччину. Навіть Угорщина, давня вірна прихильниця Німеччини, почала цуратися німецької орієнтації.

Ці неуспіхи Німеччини, на полі заграничної політики не сталися випадково. Вони були виявом також внутрішньої слабости теперішнього німецького режиму. Те, що здобула була републиканська Німеччина від 1919 до 1933 року в заграничній політиці, влада диктатора Гітлера розмантачила протягом одного року. Бож залежати від ласки Пілсудського і мати проти себе англійську великодержаву — це мала втіха навіть для найбільших прихильників німецького диктатора.

В. Р.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЯК ІНШІ ЛЮДИ ПИШУТЬ ДОПИСИ.

Відомий американський поет Бертон Брейлі випустив у світ свій життепис, у котрім між іншим він кинув немало світла на те, як пишеться до газет.

Мі іншим він зраджує письменникам секрет свого успіху в поміщуванню своїх творів у газетах. Секрет лежить у тому, що він заєдно посилає той самий твір до нової газети, як його одна відкинула. Каже, що, діставши рукопис з газети назад, він виймає його з одної коверти та вкладає до іншої з адресою до іншої газети. Це він робить так довго, поки рукопис не вернеться від пятьох газет. Тоді він уже бачить, що посилати його таким далі буде тільки витратою гроша на почтові оплати. Тоді він робить якісь поправки в рукописі і знову посилає далі.

Ось маємо людину, котра не зражується тим, що її відкинули рукопис з 5 редакцій. Що сказати про людину, котра по першім відкиненню лає редактора, позиває його до уряду, скаржиться перед конкуренцією, мало небо й землю не порушує, щоб доказати, що вона написала довгий допис.

З ІСТОРІЇ БОЛЬШЕВИЗМУ.

Артур Розенберґ написав книжку про історію большевизму від Маркса до першу пятилітку.

Автор доказує, що від смерти Леніна політика большевиків часто ламала основні засади большевизму. Большевицькі головачі часто клали більше натиску на партійну диктатуру, як на демократію, себто на права членів чи народу; будували частіше багато більше державний капіталізм, як соціялізм та дивилися на державним інтересом Росії більше, як за міжнародною революцією.

Піклування державними інтересами Росії добачує автор, котрому певно байдужа українська справа.

ЯПОНЕЦЬ ПРО СЕБЕ.

Англійською мовою появився недавно друком власний життєпис Японця Сейджія Номи.

Імя це поза Японією нічого не говорить, але в Японії воно кождому Японцеви пригадує великого власника 9 місячників, котрі мають разом коло міліона читачів. Зпід його преси виходить коло 75 процентів усеї популярної літератури Японії.

Як пишуть американські й англійські критики, він має великий чар: чар отвертости. Автор признається, примірно, до мегальоманії. В іншому місці він каже, що рішився вести життя святця, а рішився на це тому, ро завважав, що від обідання йому росте черево, а бігання за дівками підриває кредит у банках. Він описує докладно, як він не хотів учитись аж негарне лице дівчини, котру йому вибрали за наречену, загнало його до науки.

У нас замісць такої отвертости автори автобіографій пишуть, якто вони страшно любили свою матір, церкву й нарід, якто вони ходили дорогами чесноти, як вони були св. Августинами без його гріхопадення.

Та нарікати на це дуже нема що. І людина, котра є мегальоманом, але до цього не признається, і людина, нездібна до щирости, і людина, котра „не має" ніяких пороків, пишучи таке, теж пише свій портрет. Їй здається, що вона когось таким портретом здурить. Звичайно вона здурить тільки одного чоловіка: себе самого.

В. В.

ЯК ШЛЯХТИЧ ВИЙШОВ НА ПІМСТІ

(Оповідання).

(1)

Шляхтич на Бельчарах, Стефан Бельчарський, невелику мав потіху зі свого сина Казя. Батько хорував і чув близький свій кінець. Хотів ще за свого життя обезпечити будучність сина. Хотів бачити її подвійно обезпечену.

Бажанням Бельчарського було, ще перед своєю смертю бачити синка на становищі такого державного урядовця, перед яким отворена скора каріера в безконечність, себто аж до становища президента міністрів. Австрія давала таку змогу службовикам політичних урядів. Тому то Бельчарський хотів ще перед смертю діждатися того, щоби син здав решту правничих іспитів і вступив на службу до галицького намісництва, звідтам до міністерства у Відни.

Батько потерпав, що тої хвилі не дожиє, бо його синкови все інше було в голові, лиш не наука. Також хотів обезпечити сина своїм селом, та потерпав, що Бельчарами не обезпечить будучности Казя, бо село не є такою кернницею, якої добрий гуляка і картяр не вичерпав би.

Казьо рахувався до визначніших членів львівської золотої молоді. Життя золотого молодця коштувало багато. Коштувало багато більше як те, що батько міг давати йому. Казьо тим не журився, бо лихварі знали, що його батько недовго потягне і що село перейде на Казя.

В своїм гулящім життю Казьо ріжні мав пригоди. Не одну, деколи прикру пригоду завдячував своїй безличности і глибокому переконанню, що в Галичині, під пануванням покровителя польської шляхти, цісаря Франц Йосифа, шляхтич може безкарно хлопів тесати кілки на голові. Ось одна з таких пригод, ще найменше прикрих, та таких, про які бутний і зарозумілий шляхтич ніколи не забуде, і від спогаду якої, кров закипить, хоч би вже минули десятки років.

В усіх шляхоцькі паничі, так і Казьо Бельчарський любив полювати. Права полювання Казьо ніде не наймав, бо такому розпустникови гроші були потрібні на що інше. Полював лиш тоді, коли його хто запросив, або коли без запросин пішов на поля, де право полювання не належало до великого пана. В краю безправств тільки право можного шляхтича мало законну охорону. Правом інших, приміром сільських громад, уряди держави не журилися.

Якось то панича Казя запрошено на весілля до якогось шляхтича. Як звичайно, їхав з рушницею, бо надіявся, що по весіллю буде полювання. Їхав саньми. Коли їхав полями села Качорина, праворуч саней стрибнув заяць і пігнав у сторону недалекого ліса. По хвили другий заяць майнув поперек дороги. Ледви ще щез з очей Казя, показався третий і четвертий.

— Гов! — гукнув Казьо.

Візник задержав коні, санки станули. Казьо розгорнув бараницю, вискочив з санок і пустився полем в сторону лінії кущів, що росли мабуть на якійсь, тепер снігом накритій межі. Заслонений тими кущами, посувався з рушницею в руці.

Гукнув стріл. Заяць перекинувся, фарбуючи своєю кровю білий сніг. Казьо пустився до своєї добичі. Схилився над заяцем. Держачи в лівій руці рушницю, другою вхопив заяця. Саме в тій хвили хтось вхопив за рушницю. Казьо гадав, що то його фірман, тож сказав:

— Возьми до санок! Я занесу заяця.

— Рушниці до ваших санок не занесу, і ви туди не занесете заяця! — промовив гостро якийсь, Казьови незнаний голос.

Казьо, держачи в руці заяця, випростувався і коло себе побачив молодого хлопа.

— А то що?! — гукнув сердито.

— Чи ви, паничу, маєте право полювання в Качорині? — спитав парубок.

— А яке тобі діло до того, дурню? — крикнув Казьо.

— Паничу! Ви мене дурнем не визивайте, бо я з вами свиней не пас! Се одно. Друге, я тут урядова особа і урядую.

Показуючи на бляху, причеплену до грудей сірака, сказав парубок:

— Я громадський поліцай і польовий. Мій обовязок також пильнувати, щоби громадської звірини не крали ті, що не мають права полювання в Качорині. Вашу рушницю і заяця занесу до громадського уряду, бо громадський уряд, виарендовуючи мисливській спілці право полювання, зобовязався пильнувати поля перед кльусівниками. Випадково знаю ваше імя, отже не приставлю вас до громадського уряду, лиш подам, хто ви, такий. Ви можете їхати далі. Очевидно, без заяця і без рушниці...

Казьо добру хвилю стояв неначе скаменілий. Нарешті промовив, не сумніваючися, що й у Качорині полювання заарендував якийсь шляхтич:

— Як ти знаєш, хто я, то ти повинен знати також те, що мені жаден шляхтич не заборонить полювати в заарендованім ним селі.

— В Качорині право полювання заарендувала спілка з кількох господарів Качорина, — відповів громадський поліцай.

— Спілка господарів? Себто хлопська? Ха, ха! Хіба ще не настали такі часи, щоби шляхтичеви не вільно було вполювати зайчика, бо право полювання наняв хлоп!

— Настали, чи не настали, заяця давайте сюди і їдьте далі з Богом. Рушницю відберете собі в старостві або в суді.

— Гадаєш, що в старостві чи в суді засудять мене за хлопського заяця? Може й повісять?

— Що буде, те буде. Давайте заяця!

— В писок дістанеш, не заяця!

Парубок раптом вихопив заяця з руки Казя і кинув далеко поза себе. Сам відскочив взад і склавши до стрілу рушницю Казя, крикнув:

— Як не вступитеся, стрілю!

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член бр. св. Володимира Вел., від. 179 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїм нещастю. Бажаю нашій организації якнайкращого успіху. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Ілько Андибур,
Ст. Луіс. Мо.

Оклик засудженого злочинця. — Я того не переживу! — скрикнув убивник, як йому прочитали присуд, яким засудили його на шибеницю.

Боберський Іван.

ОРҐАНІЗАЦІЯ

(Відчит, висланий на Другий Зїзд „Товариства Українських Професіоналістів" у Шікаґо в серпні 1934.)

(4)

11. Муравлі, пчоли, мухи, слон.

Муравлі зорґанізовані. Їх муравлисько це орґанізація, де кождий муравель знає свій обовязок, який він докладно на час виповнює. Муравлисько має для того вигідні тунелі, гарні салі, добрі леговиська і стріху, яка хоронить від дощу, спеки і вітру. Від муравлиська йдуть биті шляхи, якими муравлі розходяться шукати поживи. Коли пастух із збитків встромить свою палицю в таку палату, де може мешкати 100,000 муравлів, муравлі нападають палицю, кусають її і бороняться, а інші відносять білі яєчка (личинки) і ховають їх перед ворогом. Ніхто з них не дезертирує, але бороняться.

Пчоли в улию зорґанізовані. Всі повнять свої обовязки, а при ворітцях пильнує варта, щоби ніхто чужий з комах не вліз до улия забирати мід.

Мухи цілком не зорґанізовані. Кожда на свою руку, для себе літає, живиться, бренить, крутиться. Не мають своєї оселі, як муравлі, як пчоли. Можна їх виганяти, зараз втікають, не бороняться. Не солідарні, не помагають собі, одна за другою не обстане, одна другої не слухає, не мають провідника.

Великий, мудрий звір, слон, жиє стадами, які мають провідників. Коли він зверне увагу на небезпеку, всі його слухають і йдуть за ним. Дикі коні мають провідника. Буйволи мають провідника. Вівці йдуть за своїм провідником. Журавлі летять ключем за провідником у вирій. Звірята відчувають: коли нема небезпеки, можна поводитися якнебудь, коли приходить небезпека, якась пригода, треба знати, хто провідник і слухати його проводу.

12. Устав орґанізації.

В Америці і в Канаді є нагода вишколитися в орґанізаційній роботі по українських товариствах, а можна орґанізаційні способи пізнати в державних орґанізаціях і у фахових юніях.

Коли люди лучаться в товариство, обдумують устав, який начеркує обовязки і права членів, подає провідну думку товариства і визначує ціль праці та способи праці. Устав товариства підлягає постійним змінам, бо підчас роботи знаходять члени, що належало би змінити, щоби робота йшла краще та щоби обовязки членів були рівномірно і справедливо очеркнені. Ці поправки і дискусії над ними рівнаються поправкам законів в державі.

Коли устав обдуманий, вибирають члени старшину, щоби провадила роботу, а тоді старшина і члени розбирають роботу між себе, визначають дні і години на працю і на звіти з виконаної вже праці. Орґанізація ставляє чоловіка там, де він найвідповідніший. The right man on the right place. Чоловік добрий на скарбника, не є часом відповідний на секретаря.

Старшина, вибрана членами піддає гадки і дає примір в роботі. При роботі і при нарадах учаться люди думати, порівнювати, оцінювати, предвиджувати, обчисляти, здавати прилюдний звіт з роботи, переводити провір у праці, привикати до провірки своєї роботи, не ображатися провіркою праці й каси.

У товаристві учаться люди поступати чесно з громадським добром, не шукати лише свого зиску, але глядіти на зиск громади. Громада це ми. Хосен громади є також нашим хісном. У товаристві виробляється громадянський дух солідарности.

13. Чоловік освоюється.

Праця в орґанізації виховує людей, можна сказати, освоює, робить їх дійсно товариськими, дає їм товариську лучність і певність себе. Перестають боятися і встидатися, стають смілі і ввічливі.

Члени товариства пізнають свої прикмети і вирівнують свої недомагання. Стараються переводити намічений плян роботи в діло і розвивають щораз більше свій сприт і досвід. Зачинають вірити в свої сили. В товаристві можна навчитися видержати відемну гадку про свою роботу і справити її так, що вона буде добра. Розумна гадка інших учить кождого чоловіка. Коли виходять непорозуміння, члени товариства мають нагоду винаходити способи, як непорозуміння залагодити і як їх на будуче уникати.

14. Школа на провідника.

При роботі в орґанізації можна навчитися, як переводити наради, як кермувати зборами, як удержати порядок серед більшого числа людей. Тут є нагода бесідувати, находити докази, переконути. Виробляються знавці, працівники, орґанізатори, які вміють бесідувати, проникати чужі думки, холоднокровно і ввічливо відповідати, і мовчати, коли треба. Штука мовчання ще дуже мало у нас знана. Вибалакуємо все, що треба і що рішучо належало би замовчати.

В орґанізаційній роботі виробляються люди, які мають орґанізаційний талант, уміють начеркнути плян і виконати його, уміють притягнути людей до роботи і заохотити їх, уміють відкривати сили до праці і придержати їх при роботі, вміють зацікавити працею і відкрити дорогу до успіху. Розумний такт, який посідає провідник, або орґанізатор не є вписаний в уставі орґанізації. Такт показується в поведенню з членами і примінюванню приписів товариства. Тактовного провідника слухають; нетактовному провідникови люди бунтуються. Члени відчувають з часом ввічливість і розумність проводу і самі стараються заховуватись по громадянськи. **Провідник-орґанізатор має так поводитися, щоби було легко його слухати. Нам потрібно розумних, тактовних, рухливих провідників, економічно незалежних від свого окруження.**

Коли ж провідник залежний економічно від цих, яких провадить, то його положення дуже трудне. У такім разі потребує дуже багато дотепу і практичного розуму, щоби задержати повагу і надати своїм словам рішаючої сили. Члени не повинні в такім разі понижати провідника і витикати йому брак майна, а цінити його провід і його поради. Без нього були би, як тіло без голови.

Одна вчителька Рідної Школи подавала свої замітки громадянам, які платили їй за науку дітей. Коли скінчила говорити, підійшла до неї одна з громадянок і сказала так: „Що ви тут маєте нам говорити. Та ви навіть свого ґавзу не маєте!" В очах цеї жінки має право давати ради лише цей чоловік, що посідає свій „ґавз".

(Далі буде).

У театрі.

Перша дія. Одному глядачеви за плечима балакають, наче на лотоках. Цей вже не всилі стерпіти того й обертається:

— Даруйте, та я не можу зрозуміти ні словечка.

— Так, — відповідає один із балакунів. — І не треба, щоби ви розуміли. Вас це не обходить, що ми між собою говоримо.

АРЕШТУВАННЯ.

Шеф постерунку в Ленківцях (Буковина) виловив небезпечну шайку злодіїв вломників, що зробила непевною цілу околицю. Головою шайки був Бронислав Язловський. Він мав 10 людей. Крадені річі й самих злодіїв переховував коршмар Лейба Зайдман. У цього чесного коршмаря знайдено цілий склад крадених річей, решту в Язловського.

Іван Петрус.

ЗАЧАРОВАНА КАША

— Тож слухай, Івасю, не будь дурний!

— А чогож би...

— Та я знаю, я відаю, що ти вмієш; не дурнож я твоя мама!

І кума Котищиниха покивала пальцем, а очима пильно глянула на Івася.

А в нього бідненького аж дух заперло на цей недовірчивий погляд. Та всеж не заперло зовсім, бо нараз дивно розявив уста:

— А що я, а чому, таж я...

— А може хто інший?

— Певно!

— Радаб я знати...

— Гм, таж це Юрко...

Юрко, трохи молодший від Івася, стояв на порозі та глядів, чи де коло плота не побачить Гринька Квастлика. Була весна. Гра в ґудзики всюди процвітала, а Юркови після вчорашньої гри з Олексою Янджуровим лишився на розплодок лише один-одинокий ґудзик. Колиж тим ґудзиком не виграє нині цілий мішочок, то не зможе завтра навіть за двері! Заложився за це з Артемком Ванчуровим, а Артемко Ванчура такий завзятий, що зуміє, коли він програє, шукати його всенький день до самого вечора! Колиж виграє він — Юрко, то Артемко може бути певний, що йому також не минеться та що він також не могтиме показатися навіть за двері! Тому треба йому бачитися з Гриньком Квастликом. Квастлик має все повні кишені ґудзиків! Бог знає, де то збирає, коли він такий ніната, що навіть одного-одинокого ґудзика ніколи не виграє, а всі програє! Та саме тому він, Юрко, так нетерпляче виживає Гринька! Але це тому, що коли хто має виграти, то мусить бути також хтось, хто програє! То той, що програє, тут був би Гринько Квастлик!

— То його також вибю, коли покажеться, що він провинився! — говорила мама.

— Він, він, а не я!

— Тож кожен має своє! Ти Івасю, кізлята, а також, щоби напаслася наша „баграта" та „лиса".

— Напасеться, певно!

— А ти, Юрку, нарвеш кропиви для гусят.

— Нарву!

— А вважай, пополудні пічнуть виколюватися курята.

— Тай що?

— Та чого дивишся наче те теля на нові ворота?

— Так, направду?

— Так, направду...

— Та коли... то чейже... — і при тому Юрко лише розложив руками.

Кума Котищиха зрозуміла його. Щоправда, трохи усміхнулася до нього, до хлопця! Таки щось з нього буде! Таки він не такий звичайний йолуп! Гм! Росте в ньому таки трохи господаря! Пізнала це з того, як хлопець розвів руками! Тим хотів їй дати пізнати, як дивується, що в таку хвилину, коли господині „виколюватимуться курята", вона йде до міста!... Ні, таки не повинна би...

— Та колиб я не мала там того суду, я таки й не пішла би — сказала лише поважно до синка, а потім далі давала ради: — ті, що виколяться поставте в сиіті на запічку, щоби просушилися, а потім насиплете їм, там є пшоно.

— — — — — — — — — —

Лише сказала це, а Юрко вже забув про Гринька Квастлика, про мішочок дерев'яних ґудзиків і про те, що жде його, як завтра не буде їх мати, таксамо, як Івась забув про те, як то перед хвилиною попрікала його мати. Одначе в обох пробудилася та сама думка...

— Там є пшоно... є там пшоно... ті слова задзвеніли їм в ухах наче райська музика. Та, щоправда, не перестала дзвеніти навіть тоді, як мама доходила до ліса...

— Зваримо собі!

— Що?

— Пшоняну кашу!

— А вжеж!

— З тернівками!

— А певно! Такі чорні тернівки в такій золотій каші... — Івась не договорив... Лише слинка спливала йому по язиці... Бо й якжеж би ні! Така смачна страва... Всього раз на рік, один-одинокий раз, на Зелені Свята мама варить таку кашу...

І Юрко мляснув язиком, начеб відгадував Івасеві думки та додав лише:

— Розуміється, а ми нею маємо годувати курята...

— І то ще такі, що навіть іще не викололися!

— То нічого! Каша наша!

— А знаєш, як її варити?

— Овва! То ніяка штука! Сиплеться до води або до молока тай перемішується з тими тернівками... повариться... тай готова.

— Тож мерщій! Ріща принесу під кухню, воно найліпше горить!

І лише сказали це, а вже так зробили і в цюж мить тріскотіли ялові галузки під кухнею, що аж гей!

— Тай зараз давай це молоко!

— А тернівки!

— Ну, бачиш! А ось це пшоно...

— А скільки молока?

— До половини горшка.

— А скільки того пшона?

— Та висип усе, хай нам раз один вимастяться жолудки!

Очі їм іскрилися наче вуглики, а личка були такі щасливі!

— — — — — — — — — —

— Буде?

— Певно! Розуміється, що буде! Таж послухай: вже булькотить!

Юрко справді „послухав", а каша дійсно так гарно булькотіла. Ба так розбулькотілася, що й покришка налякалася того тай так лише дрижала!

Ти, Івасю.

— А що?

— Здійми цю покришку...

— Чому?

— Диви, що доказує! Цеж така дивна музика!

Ледви сказав це, а з горшка вилізла якась жовта гуля, на вершку якої покришка лише так трохи держалася...

— А хай тебе...

— Що?

— Мені здається, що каші прибуває...

— То на, то маєш горнець, зачерни там варехою, хай не википить; такої доброї страви кожної капки шкода!

— Певно...

Буль! буль! буль... і ще... тай вершок нараз зник у другому горшку...

Та лише на хвилину — а за хвилинку?

— А хай її... далебі... вже знову вилазить!

— То знову з нею до горшка!

— Ба коли над тим другим горшком також піднялися крила...

— То подай ринку...

— Та...

Буль... буль... буль... і воно знову веселенько булькоче... — а Івась при тому кидається сюди й туди: — Та... та... чого дивишся, як теля на нові ворота... візьми також вареху тай також надбирай... я чейже не можу надбирати кашу руками й ногами!

Що правда, то правда. Юрко бере собі вареху тай з інших двох горшків надбирає кашу та в ринку й облизується:

— Далебі, Івасю, то раз буде каша!

— Наче на Різдво...

— Та ти не мели язиком увесь час, лише розглянься, бо то ще буде треба одної ринки.

— Та вже не маємо...

— То будемо надбирати осьтут до скіпця... таж... не дамо каші втікати по кухні ба й із хати...

Буль! буль!... буль! буль!

— Боженьку, Юрку! Тож то буде раз тієї каші...

— Та ми не зможемо зїсти навіть до вечора...

— А... тут усе й усе каші в тих горшках прибуває...

— Чекай, таж є путня... Буль! буль! буль!

— Йой!... а що наша Баґра, Лиса й кізлята...

Тихо! Чи ти не бачиш, що тут каша!

— Тихо! Чи ти не бачиш, що тут каша?!

Буль! буль!

— Далебі, вона направду наче зачарована...

— — — — — — — — — —

Нараз: — А я тобі, драбе, дам „зачарована"! Мати сердита, люта! — А це на якого чорта...

— Таж ви говорили...

— Що... що... що я говорила?

— Що курятка виклюються...

— Де?

— Ну, то... будуть виколюватися.

— А... це вариться їм...

— Що, що ви, ґунцвоти?!

— Та ця пшоняна каша...

— То з тернівками буде для курят!

А Юрко добродушно: — Та то, щоби була капиночку помащена!

— По-ма-ще-на... Помащена? А то дивне! Дивне! Не розуміє мама: А то раз з мене, а ти правду кажеш! Таж на стільки каші, то мусить бути порядно помащена...

І лише сказала ті слова, схопила посторонок — Бог зна, де навчилася мастити посторонком!... Одначе вміла це!

Хлопчиська потім довго згадували, як добре мама помастила цю зачаровану кашу!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З органічної праці У. А. З. О.

Відрадним явищем у Филаделфії є єднання активного елементу при У. А. З. О. Це та бажана переломова хвиля на шляху загальної громадської співпраці — культурного життя громади, в якій загал переконується, що авторитет Злучених Організацій є конечністю часу. Бо обеднання вимагає хвиля грози нової світової завірюхи. Громадянство приходить до переконання, що одиниці, які ідейно працюють у тому напрямку, заслугують на загальне признання й попертя тими, які бажають волі Рідному Краєви. І тому віримо, що сконсолідування наших сил при Злучених Організаціях оживить нашу громаду, й тільки тоді наша праця увічається успіхами.

Старанням У. А. З. О. відбувся 19-го серпня ц. р. величавий фестин, з якого більша частина доходу призначена була на будову Музею Визвольної Боротьби в Празі. Цей фестин стягнув поважне число громадян, між якими було багато гостей Литовців, за що на цьому місці складаємо їм щиру подяку. Ініціятива фестину була віддана вибраному комітетови, з гром. М. Рибаком на чолі, який був теж головою контролі, під якого зарядом цей фестин відбувся в знаменитому порядку.

Дуже інтересною й корисною частиною фестину була несподіванка, дарунок громадянина Головатого молоді в віці 10—20 літ в конкурсі, за найліпші відповіди з українознавства, а це з літератури, з історії й ґеоґрафії. Всіх питань було 30, між якими деякі були досить складні й трудні, на які відповів найточніше молодий Йосиф Смильський, котрий, розуміється, виграв дарунок. Тому, що ми, Українці справляємо багато ріжних оказій — забав, нічим дивним не булоб, коли на них бувають ріжні нагороди („сюрпрайси") за найкраще вбраного козака, дівчину, коміка і т. п., бо до тих конкурсів стає багато більше охотників з надією виграти. Дивним є тут те, що конкурс дарунків на питання з українознавства є для нас більшої ваги як костюм, танок, красавиця і т. п., тимбільше, коли ми чванимося, які то „мудрі наші діти", засоромлять нас тим, що з них так мало або й ніхто не має національної свідомости. — Оцей примір з нашого фестину повинен заохотити й інші громади до подібних конкурсів, на яких й ми самі багато навчимося, та найголовніше застановимося, про що нам найбільше дбати, а це про добрі народні школи на місцях.

Збори членів управи У. А. З. О. відбулися 25-го серпня ц. р., на яких члени контролі здали звіт з фестину, котрий представляється так: загальний прихід $343.05. Загальний розхід $248.78. Чистий зиск $94.27. З тої суми мається вислати більшу частину до краю на будову Музею.

Збори рішили віднестися через пресу до всіх громад в місцевості й до поодиноких осіб, що бажають причинитися до збірки на будову Музею, щоби пересилали свої пожертви на адресу: Ukrainian-American United Organizations, 847 North Franklin Street, Philadelphia, Pa., щоби можна вислати більшу суму гроша на будову Народньої Святині. Першими, котрі прилучились до збірки, були громадяни Клапки, які жертвували $1, і Р. Карбівник $1.

Повища сума зиску з фестину, включно з надпливаючими жертвами, буде задержана в касі З. О. до найближчих зборів, дня 16-го вересня, на яких рішиться, яку саме частину зиску з фестину вислати на Музей. До того часу громадянство повинно прилучитися й своїми лептами до такої благородної цілі.

Збори рішили висловити подяку гром. Головатому за дарунок, жертвований ним для конкурсу з українознавства, й поручають цей примір іншим громадам, гідний до наслідування.

Злучені Організації замовили в „Свободі" 20 примірників „Меморіялу в справі голоду на Україні", за які рішено вислати „Свободі" негайно $5. Ці примірники вишлеться негайно конґресменам і сенаторам в цили обзнакомлення їх з нашим становищем.

Біжучою, одною з найважніших справ нашої громади, є злучення наших народніх шкіл, підпорядковуючи їх компетентній Шкільній Раді.

Ця справа була ширше обговорена зборами, які повзяли такі рішення:

1. Скликати загальні збори на 16. вересня ц. р., на які запрошується представників місцевих У. Н. Шкіл, на яких виберeться Шкільну Раду, котра має опрацювати програму ведення шкіл, їх інспектування та моральну й матеріяльну їм поміч.

Шкільна Рада буде співпрацювати в тісному звязку з Управою У. А. З. О.

2. Влаштувати величаве „Свято Злуки" українських земель у січні 1935 р. в одній з першорядних концертових саль міста, з чого частина доходу буде призначена на стипендійний фонд У. Н. Шкіл Филаделфії.

3. Влаштувати літом 1935 р. величавий фестин на одній з перших площ місцевих, де візьмуть участь в пописах всі У. Н. Школи громади, та зорґанізовані до тої пори спортові товариства, а дохід з того свята призначити в першій мірі на стипендійний фонд У. Н. Шкіл і інші народні потреби.

Українсько - Американські Злучені Організації Филаделфії, відносяться до всіх місцевих орґанізацій, котрі досі не співпрацюють ще зі Злученими Організаціями, щоби вони вислали своїх делеґатів на збори 16-го вересня ц. р., бо від співпраці всіх організацій залежатиме успіх нашої праці в громаді.

За У. А. З. О. Филаделфії, Па.:

Митро Пасічник, писар.

УКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА СТАНИЦЯ В ЛЮВЕНІ.

Безперечно з усіх університетських осередків західньої Европи, в яких перебуває наша молодь, Лювен заслугує на особливу увагу нашого громадянства. Тут витворились матеріяльні і моральні умови, найбільше сприятливі для праці нашого студентства. І це у великій мірі треба завдячувати існуванню тут Інтернату для Славян. Висліди останніх іспитів є тому найліпший доказ.

В Лювені тепер перебувають 24 українських студентів (ток), з них. 17 осіб мешкають в інтернаті хлопячім, дві в інтернаті дівочім, решта в приватних мешканнях (інтернат не тримає тих, що не склали іспитів за попередній рік). У весняній сесії ставали до іспитів з інтернату 15 осіб. Із загального числа 18 відступили перед іспитами 2, перепав 1, склали задовольняючо 5, з відзначенням 4.

Щоб оцінити ці висліди, треба знати, що в лювенськім унівеситеті в першій сесії перепадає пересічно половина. На першім році техніки ставали 60, а склали лише 18. Зіставлення цих чисел свідчить про виняткову успішність українських студентів у Лювені, а особливо тих, що мешкають в інтернаті (на пятнацять упав лиш один, з інших на три склав лиш один). Велика успішність наших студентів кидається в очі всім і наша молодь у лювенськім університеті має славу, як серед професорів так і серед студентів, якнайкращих учеників.

Умови життя в Інтернаті для Славян все кращають. Під пору вони є цілком добрі й у значній мірі сприяють успішности студентів. Харч вповні задоволяючий, помещкання устатововують, режім вирахуваний на те, щоби спонукати студента то праці й улекшити її. Це могли ствердити на підставі власних спостережень і оповідань самих студентів всі, що побували цього року в Лювені, як от п. сенаторка Киселевська, пані Романчич, делеґатка Канади на Жіночий Конґрес. За два роки існування в Лювені Української Студентської Громади тут виробирися свої традиції, витворився здоровий і приємний моральний стан, який каже нашим студентам дедалі більше цінити свою станицю.

Українське громадянство в Бельґії все живо цікавилося життям і працею наших студентів у Лювені та старалося помагати їм, чим тільки можна. За останній академічний рік воно зібрало на користь студентів до 6,000 франків, з яких вирівнувало залеґлости незаможніх перед дирекцією інтернату. В той спосіб уникнено трудноців з чужинцями й забезпечено неодному студентови дальше перебування в стінах інтернату. Заходами тогож громадянства засновано Бельґійсько-Українське Товариство, яке далі опікуватиметься нашою молодю в Бельґії.

Підсумовуючи висліди дворічного досвіду з Інтернатом для Славян і лювенським університетом, треба ствердити, що українська студентська станиця в Лювені є дуже цінним надбанням для нашої молоді. Нею треба дорожити й можна сміло порадити українським родичам з краю й із заокеану висилати туди наших молодих людей, бо тут вони найліпше користають з часу і коштів, витрачуваних за кордоном. Всі потрібні відомости про цю справу уділяє Управа НАСУС-а:

161 Rue de Malines, Luvain, Belgique.

— Що думаєте про пяніста Кручурлука?

— Гадаю, що він трохи біблійний.

— Біблійний пяніст? Що то значить?!

— Це значить, що його ліва рука не знає, що робить права.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Все те саме.

— Ромку, я того не видержу! Все даєш мені одну й ту саму відповідь, як я в тебе прошу грошей на нову суконку!

— [illegible] дорогенька! Таж то все одно й те саме питання!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 17. СЕРПНЯ. — РОСІЯ ЗБІЛЬШИЛА УТИСКИ УКРАЇНЦІВ. (37)

ENGLAND — GERMANY — FRANCE — RUSSIA — AUSTRIA — BELGIUM — SERBIA — MONTENEGRO

EIGHT NATIONS AT WAR
COMBINED POPULATION 837,417,000

ALL OTHER NATIONS
COMBINED POPULATION 682,733,000

8/17

Австро-угорська армія інтензивно бомбардувала столицю Сербії, Білгород. Гарматні стрільна запалили частину міста й чорні димові хмари нависли над побоєвищем. Більшість мешканців Білгороду та приграничної смуги втекла в гори, в місто Ніш. З недостачі мешкань, харчів, відповідної медичної допомоги й т. п. в Ніші розпочалась епідемія дизентерії, яка загрожувала не лише збігцям, але й цілій сербській армії.

Британська середземна фльота появилася на Адрійському морі, недалеко австрійського порту Поля, який був головною основою австрійської военної фльоти. Два британські кружляки гналися довший час по морю за двома австрійськими кружляками, які пливли з Антиварія до Полі. Але британські кружляки не змогли своїми гарматами дістати австрійських суден. Австрійська военна фльота сконцентрувалася в Полі, де вона знаходилася під охороною важкої артилерії кріпости.

Сильні козацькі відділи перейшли прусько-російський кордон біля міста Ейдкунен. Наступаючи здовж залізниці, вони дійшли від Ейдкунена аж до міста Істенбурґ. Німецькі війська старалися спинити цей наступ. Та це були лише зударення передових відділів військ з обох сторін. Головні російські сили були в Ковні та Вильні. Вони не розпочинали загального наступу, вичікуючи закінчення мобілізації. Майбутні великі бої в Прусії тепер лише завязувалися.

Увесь світ, здавалося, вже запалав війною. Держави, які воювали, змобілізували великі армії. Держави, котрі ще не вступили до війни, приглядалися їй з тревогою, чи не захопить вона і їх. В Росії зявився царський указ, яким оголошувано „царську милость" українському народови: заборонялося всяке друковане слово „малоросійською мовою". Почались арешти „українофілів". Закрито всі ґазети, видавництва й українські організації. Росія почала розправу з українськими „сепаратистами".